

**Іванов С. В.**

доктор економічних наук, науковий директор

**Ляшенко В. І.**

доктор економічних наук, учений секретар

*Міжнародний центр дослідження соціально-економічних проблем  
модернізації та розвитку кооперації  
м. Полтава, Україна*

**Підоричева І. Ю.**

кандидат економічних наук

*Інститут економіки промисловості  
Національної академії наук України  
м. Київ, Україна*

## **«ІННОВАЦІЙНИЙ ЛІФТ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

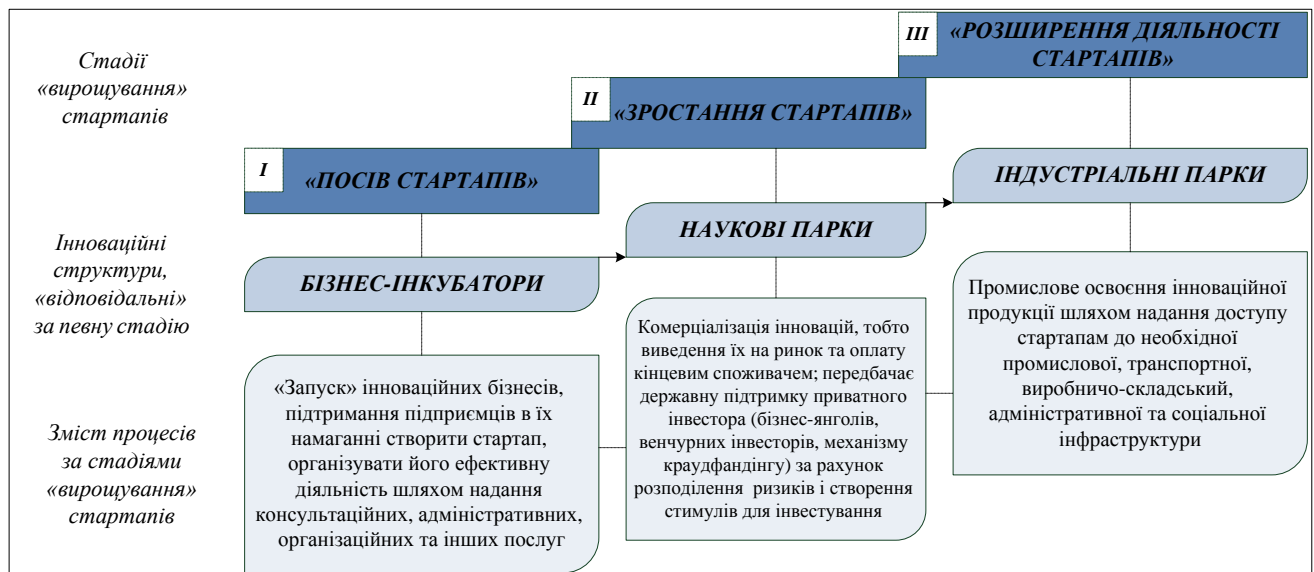
Світова практика показала, що принципове значення для успішності наукових парків мають не стільки методи їх створення чи поелементний склад, скільки відповідність моделі наукового парку стратегічним орієнтирам розвитку країни/регіону/міста, особливостям конкретної території, на якій створюється науковий парк. Кожна територія по-своєму унікальна і неповторна. За словами давньогрецького історика Фукідіда: «Місто – це люди, а не стіни». А всі люди – різні, тому і міста різні. Враховуючи це, навіть в межах однієї країни моделі наукових парків можуть розрізнятися. Враховуючи все вищезазначене, з метою розвитку нових видів діяльності та секторів економіки міста Полтави пропонується впровадити в практику міського розвитку систему «інноваційного ліфта» з його органічними складовими – науковими парками, бізнес-інкубаторами та індустриальними парками – як інструменту забезпечення збалансованого (сталого) розвитку міста.

Мета «інноваційного ліфта» – сформувані умови для створення в місті малих інноваційних підприємств (*start-up* компаній) у нових перспективних видах діяльності (*перша підціль*), забезпечити їх розвиток (*друга підціль*) і подальше розширення діяльності (*третья підціль*). Кожна з підцілей досягатиметься на відповідному рівні «інноваційного ліфта» в межах відповідної інноваційної структури (рис. 1).

Перший рівень «інноваційного ліфта», на якому буде здійснюватися «посів» *start-up* компаній представлений бізнес-інкубаторами. Основною функцією бізнес-інкубаторів є підтримання малих підприємств, які тільки-но розпочинають свою діяльність, як правило, інноваційного характеру. У середовищі бізнес-інкубаторів малим інноваційним підприємствам надається місце, де вони можуть вести свій бізнес, їм пропонується допомога по залученню фінансування, надаються різні консультативні, адміністративні та офісні послуги, забезпечується доступ до необхідного офісного обладнання тощо. Перебування малих інноваційних підприємств в бізнес-інкубаторі значно підвищує їх шанси на виживання і подальший розвиток [1].

Передбачається, що на другому рівні «інноваційного ліфта» забезпечується розвиток та зростання *start-up* компаній, через мережу наукових парків.

Відповідно до Закону України «Про наукові парки» [2], головна мета наукових парків полягає в створенні інноваційних продуктів і їх комерціалізації, тобто ринковому освоєнні. Іншими словами, в середовищі наукових парків передбачається «запускати» інноваційні бізнеси на базі розробок, отриманих в наукових інститутах та/або вишах – засновниках наукових парків.



**Рис. 1. «Інноваційний ліфт» як інструмент забезпечення збалансованого (сталого) розвитку**

На третьому рівні «інноваційного ліфта» передбачається забезпечити сприятливі умови для розширення діяльності «вирощених» в бізнес-інкубаторі та наукових парках start-up компаній. Це може бути досягнуто завдяки їх концентрації в індустріальних парках, які фокусуються на забезпеченні подальшого розвитку бізнесів і «розширенні» їх діяльності шляхом надання підприємствам-резидентам доступу до необхідної промислової, транспортної, виробничо-складської, адміністративної та соціальної інфраструктури.

Слід підкреслити, що само існування таких інноваційних середовищ як наукові парки, бізнес-інкубатори та індустріальні парки вказує на недосконалість інституційного та регуляторного середовищ багатьох країн, яку складно подолати в загальнонаціональних масштабах. Проте, створення цих інноваційних середовищ, хоча б точково, дозволяє сформувати унікальні умови, необхідні для продукування нових знань та інноваційних продуктів, для залучення та утримання інвесторів, для створення нових робочих місць більш високої якості, а це, зрештою, позитивно впливає не лише на розвиток окремого міста/регіону, але й позначається на ефективності національної економіки в цілому. Тому мають місце спроби створення міждержавних та транскордонних структур на базі яких у майбутньому можуть розбудовувати ся певні кластерні утворення.

Наприклад у березні 2017 р. у місті Кошице (Словаччина) відбулося підписання Меморандуму про співпрацю між Національною науково-технологічною асоціацією України, Ужгородським національним університетом і Технічним університетом міста Кошице. Документ підписали радник голови Національної науково-технологічної асоціації України професор Юрій Сенюк, ректор УжНУ професор Володимир Смоланка та проректор з наукової роботи Технічного університету м. Кошице професор Владімір Модрак. Зазначеним меморандумом

закладено основи для подальшого розвитку співпраці між науковими установами двох країн шляхом створення на базі наукових парків УжНУ і Технічного університету міста Кошице «Українсько-словацького міжнародного Центру трансферу технологій». Його діяльність буде спрямована на організацію та координацію науково-технологічної та інноваційно-інвестиційної кооперації науково-освітніх закладів національних і регіональних інститутів, взаємний трансфер технологій, інноваційний розвиток малих і середніх підприємств України, Словаччини та інших країн Європейського Союзу. Для досягнення спільної мети сторони мають намір брати участь у міжнародних грантових програмах та проектах міжнародної технічної допомоги.

Проректор УжНУ з наукової роботи професор Ігор Студеняк так прокоментував зазначену подію: «Підписанням цього документа у стінах Технічного університету міста Кошице завершилася тривала багатопланова робота науковців двох партнерських вишів сусідніх країн зі створення цієї унікальної інституції. Підготовча робота включала двосторонні консультативні зустрічі, спільно проведену наукову конференцію, під час якої було представлено наукові та інноваційні розробки учених двох університетів, а також підписання договору про співпрацю між науковими парками УжНУ і Технічного університету в Кошице, який ставить за мету поширювати і реалізовувати сучасні виробничі технології, які ґрунтуються на новітніх наукових розробках, містять сучасні підходи до розвитку підприємництва, враховують сьогочасні екологічні та безпекові вимоги. З підписанням меморандуму настає пора практичного втілення передових ідей, реалізованих у конкретні проекти» [3].

Аналогічні меморандуми у вересні 2016 р. з намірами про співробітництво та утворення інноваційно-навчально-підприємницьких ланцюжків були підписані між Академією економічних наук України, Інститутом економіки промисловості НАН України, Полтавським університетом економіки і торгівлі та з польського боку – Познанським державним економічним університетом, Вищою технічною школою у Сувалках та Технологічним парком міста Сувалки. В Україні діють окремі законодавчі акти, які регулюють правові, економічні та організаційні відносини, пов'язані зі створенням і функціонуванням наукових і індустріальних парків. Діяльність бізнес-інкубаторів окремим законом не регулюється. У зв'язку з цим доцільно доповнити Закон України «Про наукові парки» окремим розділом, закріпивши в ньому правові, економічні та організаційні засади створення і функціонування бізнес-інкубаторів як ключових елементів наукових парків.

Таким чином, об'єднання наукових парків, бізнес-інкубаторів та індустріальних парків в систему «інноваційного ліфта» дозволить створити реальний механізм трансформації результатів досліджень і розробок в готові інноваційні продукти. На відміну від ідеї розвитку в місті індустріальних парків, в середовищі яких, безумовно, можна успішно освоювати сучасні зарубіжні технології та адаптувати їх до місцевих умов, запропонована система «інноваційного ліфта» має явні переваги. Вона орієнтована на забезпечення довгострокового збалансованого економічного зростання в місті, що неможливо без власної розвиненої наукової бази і освіти. Послідовне проходження всіх стадій «інноваційного ліфта» дозволить «вирощувати» в місті нові перспективні види діяльності (у тому числі креативні індустрії) і сектори економіки як основи його інноваційного оновлення та сталого розвитку.